

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON UUDISTUKSEN SUKUPUOLIVAIKUTUKSET ON ARVIOITAVA

TIEDOTE

Eduskunnan naisverkosto

Naisjärjestöjen Keskusliitto — Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry

Naisjärjestöt yhteistyössä — Nytkis ry

Kansainvälinen naistenpäivä 8.3.2016

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen on lähdettävä asiakkaiden tarpeista. Jotta uudistus voi onnistua, se on valmisteltava huolellisesti ja sen sukupuolivaikutuksia on arvioitava kattavasti. Jälkikäteen tehdyillä arvioilla ei ole merkitystä. Sukupuolivaikutusten arvioinnilla on tärkeä tehtävä palvelujen saatavuuden ja palvelujen oikein kohdentumisen turvaamisessa sekä eriarvoistavan kehityksen torjumisessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat erilaiset naisille ja miehille, mitä tulee niin asiakkaiden tarpeisiin kuin palvelujen kustannuksiin. Täysikäiset naiset käyttävät enemmän sosiaali- ja terveyspalveluja kuin miehet. Monet ehkäisevät terveydenhuollon palvelut, kuten rinta- ja kohdunkaulan seulonnat on suunnattu naisille. Naisille merkittävä kysymys on synnytyspalvelujen saatavuus. Terveyskeskuksia ja yksityisiä lääkäripalveluja kuvaavien tilastojen mukaan naiset myös asennoituvat toisin kuin miehet ja hakevat miehiä herkemmin apua terveydenhuollosta.

Terveys2011-tutkimuksessa ilmeni, että terveyspalveluita mielenterveysongelmien vuoksi käyttävistä lähes kaksi kolmasosaa on naisia. Miehet ja ikääntyneet käyttävät palveluita muita vähemmän. Palvelujen käytön vähäisyys ei vastaa mielenterveysongelmien ja vakavien ahdistus- ja masennusoireiden yleisyyttä.

Sosiaalipalveluista omaishoitajien tukipalvelut koskevat erityisesti naisia, jotka muodostavat 2/3 omaishoitajista. Hoivan sukupuolen mukaan jakautumisen vuoksi on todennäköistä, että myös tulevaisuudessa naiset ovat yleisemmin omaishoitajia. Tämä vaikuttaa keski-ikäisten naisten toimeentulon edellytyksiin ja hyvinvointiin, kun työn ja omaisen hoitamisen yhdistäminen kasautuu heille.

Myös lähisuhdeväkivallan ja seksuaalisen väkivallan uhrien palveluihin liittyy sukupuolivaikutuksia. Väkivallan uhrien palvelujen ja ennaltaehkäisevän työn järjestäminen tulee ottaa huomioon, kuten Istanbulin sopimuksen toimeenpano edellyttää.

Palveluiden järjestämisessä on otettava huomioon väestön ikärakenne. Väestön ikärakenne vanhenee vielä pitkään, joten eniten palveluja tarvitsevien vanhimpien ikäryhmien osuus kasvaa. Koska naiset elävät miehiä pidempään, he myös käyttävät enemmän sosiaali- ja terveyspalveluja. Palvelujen saavutettavuuteen vaikuttaa myös välimatkat ja julkinen liikenne naisten käyttäessä enemmän julkista liikennettä.

Ikääntyvässä yhteiskunnassa on tärkeää tunnistaa naisten asemaan liittyvät erityiskysymykset. Yli 75-vuotiailla naisilla köyhyysriski on korkea. Paitsi ikä, myös yksin eläminen lisää köyhyysriskiä. Yksin asuvien ikääntyneiden naisten pienituloisuusaste on erityisen korkea verrattuna muihin naisiin ja miehiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöistä suuri osa on naisia. Uudistusta valmisteltaessa tulee ratkaista, miten sukupuolten välinen tasa-arvo toteutuu sosiaali- terveyspalvelujen järjestämisessä. Kiintiösääntöä tulee noudattaa esim. luottamushenkilöiden valinnassa. Tavoitteena tulee olla naisten urakehityksen ja tasa-arvoisen rekrytointipolitiikan edistäminen sekä naisten määrän lisääminen johtotehtävissä. On myös selvitettävä, miten palvelutuotannon yksiköiden koon kasvaminen vaikuttaa naisvaltaisten alojen palkkoihin.

On välttämätöntä, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen sukupuolivaikutukset arvioidaan prosessin eri vaiheissa ja että näitä arvioita käytetään päätöksenteon pohjana. Arvioinnissa on hyödynnettävä sidosryhmiä, tutkimus- ja tilastotietoa sekä

kuultava laajasti asiantuntijoita. Tasa-arvolain mukaisen sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen itsehallintoalueiden sosiaali- ja terveyspalvelujen valmistelussa, tuottamisessa, rahoituksessa ja päätöksenteossa on turvattava.

Lisätietoja:

Sari Raassina, puheenjohtaja, eduskunnan naisverkosto, p. 050 523 2808

Eva Biaudet, puheenjohtaja, Naisjärjestöjen Keskusliitto — Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry, p. 050 512 1846

Tiina Tuomela, puheenjohtaja Naisjärjestöt yhteistyössä — Nytkis ry, p. 050 544 4634